

فصلنامه سیاست‌های مالی و اقتصادی
سال چهارم، شماره ۱۳، بهار ۱۴۹۵، صفحات ۱۶۶-۱۴۳

تحلیل ریسک‌های صادرکننده و واردکننده در اعتبار اسنادی با نگاهی بر نقش اصول بنیادین اعتبار اسنادی بر ایجاد این ریسک‌ها

مهدی تbla

کارشناس ارشد حقوق خصوصی (نویسنده مسئول)

telbalaw@gmail.com

علیرضا ابراهیمی

استادیار حقوق بین الملل دانشگاه قم

Ali110qom@yahoo.com

اعتبار اسنادی مبتنی بر دو اصل دکترین مطابقت کامل و اصل استقلال می‌باشد. این دو اصل ویژگی خاصی به اعتبارات اسنادی داده‌اند و آن را تبدیل به مطمئن‌ترین و رایج‌ترین روش پرداخت در تجارت بین‌الملل کرده‌اند. با این وجود در هر تجارتی بهویژه در عرصه بین‌الملل، احتمال ایجاد ریسک‌هایی برای صادرکننده و واردکننده وجود دارد. اعتبار اسنادی هم اگرچه مطمئن‌ترین روش پرداخت است، اما از این ریسک‌ها مستثنی نمی‌باشد. در ریسک‌هایی که ممکن است برای صادرکننده و واردکننده در فرایند اعتبار اسنادی به وجود آید، گاهی اوقات اصل استقلال و اصل مطابقت کامل اعتبار اسنادی سبب اصلی ایجاد ریسک هستند و گاهی اوقات نیز دخالتی در ایجاد ریسک ندارند. از مهم‌ترین ریسک‌هایی که امکان دارد برای صادرکننده به وجود آید این است که واردکننده از عدم آگاهی او سوءاستفاده کند و شروطی را در اعتبار اسنادی درج کند که دستیابی به آن‌ها برای صادرکننده غیرممکن باشد. از سوی دیگر واردکننده نیز با ریسک‌هایی مواجه است که مهم‌ترین آن ریسک تقلب است؛ به این صورت که صادرکننده با ارائه اسناد جعلی وجه اعتبار را از بانک دریافت کند، در حالی که کالایی برای واردکننده ارسال نگریده است. هدف از این نوشتار این است که به بررسی و تبیین این ریسک‌ها پردازیم و در مواردی که دو اصل استقلال و مطابقت کامل در ایجاد ریسک مؤثر هستند به تبیین آن پردازیم و در نهایت نیز راه حل‌هایی را جهت پیشگیری از این ریسک‌ها بیان کنیم.

.K2, K33: JEL طبقه‌بندی

واژه‌های کلیدی: اعتبار اسنادی، اصل استقلال اعتبار اسنادی، اصل مطابقت کامل، ریسک اعتبار اسنادی، صادرکننده، واردکننده

۱. مقدمه

اعتبار استنادی در دنیای تجارت، به منظور حل و فصل کردن تعارض‌های موجود بین منافع طرفین قرارداد فروش به وجود آمد. در قرارداد فروش، از یک طرف فروشنده نمی‌خواهد پیش از دریافت قیمت کالاها، آن‌ها را در اختیار خریدار قرار دهد و از سوی دیگر خریدار راضی نمی‌شود که قبل از اینکه کالاها را دریافت کند قیمت آن‌ها را در اختیار فروشنده قرار دهد. این اختلافات در تجارت بین‌الملل شدیدتر است، چرا که خریدار و فروشنده از فاصله‌های دور با یکدیگر معامله می‌کنند (بریندل، ۲۰۰۴).

این مشکلات باعث به وجود آمدن روش‌های پرداخت متعددی در تجارت بین‌الملل، با مداخله بانک‌ها گردید. دخالت بانک‌ها در پرداخت‌های بین‌المللی سبب گردید تا اطمینان کافی برای واردکنندگان و صادرکنندگان در فروش‌های بین‌المللی به وجود آید (گرگارد، ۲۰۱۰). در این میان، باید عنوان نمود که در میان روش‌های مختلفی که برای پرداخت در تجارت بین‌الملل وجود دارد، رایج‌ترین و مهم‌ترین روش پرداخت، اعتبار استنادی می‌باشد (اسچلین، ۲۰۰۴). هنگامی که در معامله‌ای توافق شده باشد که پرداخت از طریق اعتبار استنادی انجام شود، به این صورت عمل می‌شود که ابتدا خریدار و فروشنده در قرارداد فروش با یکدیگر توافق می‌کنند که پرداخت به وسیله اعتبار استنادی صورت پذیرد. سپس خریدار (متقدضی) به بانک (بانک گشاینده اعتبار استنادی) مورد نظر خود که ممکن است با توافق با فروشنده تعیین شده باشد، رجوع و درخواست گشایش اعتبار استنادی می‌کند. پس از موافقت بانک با درخواست خریدار مبنی بر گشایش اعتبار استنادی، بانک در مقابل ارائه اسناد شرط شده در اعتبار استنادی به وسیله ذی‌نفع اعتبار استنادی (فروشنده در قرارداد فروش)، در مقابل وی متعهد به پرداخت وجه اعتبار استنادی می‌شود.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود در اعتبار استنادی نوعی معامله اسناد صورت می‌پذیرد، به این صورت که ذی‌نفع با ارائه اسناد مطابق با شرایط اعتبار استنادی است که می‌تواند پرداخت را به دست آورد (لاهانسا، ۲۰۰۰).

بر اساس مقررات متحده‌الشکل اعتبار استنادی ششصد^۱، اعتبار استنادی مبتنی بر دو اصل: دکترین مطابقت کامل و اصل استقلال اعتبار استنادی می‌باشد (فریرو، ۲۰۱۳).

این دو اصل هستند که ویژگی خاصی به اعتبارات استنادی داده و باعث شده‌اند که اعتبارات استنادی به عنوان یک روش مطمئن در پرداخت‌های بین‌المللی به صورت گسترده مورد استفاده قرار بگیرد. با این حال هر تجارتی در عرصه بین‌الملل دارای ریسک‌هایی برای خریدار و فروشنده است، به ویژه هنگامی که شرکای تجاری از یکدیگر دور می‌باشند (نیپمن، ۲۰۱۴). اعتبار استنادی هم به عنوان مطمئن‌ترین روش پرداخت در تجارت بین‌الملل از این قاعده مستثنای نمی‌باشد.

اهمیت و ضرورت تحقیق در رابطه با ریسک‌های اعتبار استنادی مرتبط با واردکننده و صادرکننده به این دلیل است که هر یک از این ریسک‌ها می‌تواند در تجارت بین‌الملل برای هر واردکننده و صادرکننده‌ای به وجود آید و اما آن چیزی که اهمیت آشنایی با این ریسک‌ها را دو چندان می‌کند این است که حجم مبادلات تجاری بین‌المللی به طور معمول بسیار بالا است و ممکن است که یک تاجر بزرگ، بخش فراوانی از سرمایه خود را در یک مبادله تجاری بین‌المللی مورد معامله قرار دهد یا در برخی موارد ممکن است خود دولت یک کشور وارد معاملات تجاری بین‌المللی از طریق اعتبار استنادی شود که مسلماً حجم این مبادلات بسیار بالا است. حال اگر ریسکی در این معاملات وجود داشته باشد و موجب از بین رفتن موضوع معامله یک طرف شود به طور قطع لطمہ بسیاری به تاجران و حتی در برخی موارد به اقتصاد یک کشور وارد می‌شود، پس آشنایی با این ریسک‌ها سبب می‌شود که هر یک از واردکنندگان و صادرکنندگان با در نظر گرفتن همه جوانب و با خاطری آسوده‌تر، پا در میدان تجارت خارجی بگذارند و همچنین بتوانند به صورت آگاهانه از اعتبار استنادی استفاده کنند. در این راستا در این نوشتار تلاش می‌کنیم تا به بررسی ریسک‌های اعتبار استنادی در رابطه با صادرکننده و واردکننده بپردازیم و از آنجایی که دو اصل بنیادین اعتبار استنادی؛ یعنی دکترین مطابقت کامل و اصل استقلال اعتبار استنادی به عنوان منبع اصلی هستند که سبب به وجود آمدن ریسک

۱. اهمیت اعتبارات استنادی موجب شده که برخی مقررات بین‌المللی یکنواخت نظیر مقررات متحده‌الشکل اعتبار استنادی ششصد (UCP600) در این زمینه تدوین و مورد عمل قرار گیرد. این مقررات توسط اتاق بازرگانی بین‌المللی در سال ۲۰۰۷ منتشر شده است که اکثر بانک‌ها در سراسر دنیا آن را قبول کرده‌اند و فقط بر اساس همین مقررات خدمات اعتبار استنادی ارائه می‌دهند (شیروی، ۱۳۹۲).

در اعتبار استنادی می‌شوند، به طور اجمالی به بررسی این دو اصل نیز خواهیم پرداخت و چگونگی تأثیر این دو اصل را در شکل‌گیری ریسک‌های اعتبار استنادی تبیین خواهیم کرد.

۲. اعتبار استنادی

اعتبار استنادی، معمول‌ترین روش پرداخت در تجارت بین‌الملل می‌باشد (تلبا و ابراهیمی، ۱۳۹۴). قضات انگلیسی از اعتبار استنادی با عنوان "خون زندگی در تجارت بین‌الملل" نام بردند (لیپتون، ۱۹۹۸).

اعتبار استنادی از جمله با این عناوین مورد استفاده قرار می‌گیرد، اعتبارنامه تجاری و اعتبار استنادی که از این میان در کشور ایران اعتبار استنادی رایج‌ترین عبارت مورد استفاده است (تلبا، ۱۳۹۴).

اعتبار استنادی را می‌توان این‌گونه تعریف کرد که تعهد بانک گشاینده اعتبار به پرداخت یا قبول پرداخت (در آینده) وجه اعتبار در مقابل ذی‌نفع اعتبار می‌باشد مشروط بر اینکه ذی‌نفع اعتبار، مفاد شرایط اعتبار استنادی را رعایت کند و استاد مقرر شده را در وقت تعیین شده ارائه دهد (زمانی‌فرهانی، ۱۳۸۳).

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، تعهد بانک در پرداخت وجه اعتبار استنادی مشروط به قرارداد فروش یا شرایط کالا نمی‌باشد، بلکه وابسته به ارائه استاد مطابق با اعتبار توسط فروشنده به بانک است. از این‌رو به‌طور کلی می‌توان گفت که اگر استاد مطابق با شرایط و مفاد اعتبار استنادی به بانک ارائه شود، بانک تعهد قطعی و برگشت‌ناپذیر به پرداخت دارد. ماده (۲) مقررات متحdalشکل اعتبار استنادی ششصد، اعتبار استنادی را این‌گونه تعریف کرده است که اعتبار یعنی هرگونه ترتیباتی، به هر نام یا توصیفی که دربرگیرنده تعهد قطعی و برگشت‌ناپذیر بانک گشاینده نسبت به پذیرش پرداخت استاد ارائه شده طبق شرایط اعتبار است. با توجه به تعاریف اعتبار استنادی می‌توان بیان داشت که اعتبار استنادی در پی تحقق یک هدف اصلی است و آن هدف تسهیل در تأمین مالی تجارت خارجی می‌باشد، از طریق ایجاد اطمینان برای ذی‌نفع نسبت به پرداخت وجه توسط یک شخص ثالث مستقل و مورد اطمینان، البته به شرطی که استاد مقرر مطابق با شرایط اعتبار استنادی و مقررات متحdalشکل اعتبار استنادی ششصد و

رویه استاندارد بانکداری بین‌المللی ارائه شود و از طرف دیگر به خریدار این اطمینان را می‌دهد که پرداخت وجه تنها پس از اسنادی که توسط خریدار تعیین شده است، صورت می‌پذیرد.

۱-۲. متقاضی اعتبار اسنادی

ماده (۲) مقررات متحددالشکل اعتبار اسنادی ششصد در تعریف متقاضی یا درخواست‌کننده اعتبار اسنادی بیان می‌دارد که متقاضی؛ یعنی طرفی که اعتبار به درخواست وی گشايش شده است. متقاضی اعتبار اسنادی همان خریدار در قرارداد فروش می‌باشد که پس از توافق با فروشنده نسبت به درخواست گشايش اعتبار اسنادی از بانک اقدام می‌کند. متقاضی اعتبار گاهی اوقات در مکاتبات با عنوان خریدار و واردکننده نیز معرفی می‌شود (زمانی فراهانی، ۱۳۸۸).

۲-۲. ذی‌نفع اعتبار اسنادی

ماده (۲) مقررات متحددالشکل اعتبار اسنادی ششصد در تعریف ذی‌نفع اعتبار اسنادی بیان می‌دارد که ذی‌نفع یعنی طرفی که اعتبار به نفع وی گشايش شده است. ذی‌نفع همان صادرکننده یا فروشنده در قرارداد فروش است که به‌طور معمول در کشور دیگری به جز کشور محل اقامت متقاضی اعتبار اسنادی و بانک گشاينده اعتبار اقامت دارد و می‌توان گفت به‌طور معمول این ذی‌نفع است که اعتبار اسنادی را به‌عنوان روش پرداخت وجه انتخاب می‌کند و آن را در شرایط فروش کالا به خریدار اعلام می‌دارد و پس از این‌که، این شرط به‌عنوان قسمتی از شرایط فروش توسط خریدار مورد قبول قرار گرفت خریدار و فروشنده در رابطه با جزئیات آن مذاکره می‌کنند و در نهایت با انعقاد قرارداد پایه شرط پرداخت وجه از طریق اعتبار اسنادی را می‌پذیرند.

۳-۲. اصل استقلال اعتبار اسنادی

اصل استقلال سنگ بنای اعتبار اسنادی است (بایرن، ۱۹۹۵). این اصل اشاره دارد که اعتبار اسنادی از قرارداد پایه و همچنین از قرارداد بین متقاضی و بانک گشاينده اعتبار اسنادی مستقل می‌باشد (سوزان، ۲۰۰۶). بنابراین اصل استقلال به دو ویژگی اشاره دارد: نخست، استقلال اعتبار اسنادی از قرارداد پایه؛ دوم، استقلال اعتبار اسنادی از قرارداد بین متقاضی و بانک گشاينده.

بر اساس اصل استقلال، اعتبار اسنادی بنا به ماهیت خود از قرارداد پایه که می‌تواند قرارداد فروش یا قرارداد دیگری باشد مستقل است (کولادیس، ۲۰۰۶). بعبارت دیگر بانک‌ها تنها به اسناد شرط شده در اعتبار اسنادی توجه می‌کنند و به اینکه آیا قرارداد پایه اجرا شده است یا خیر و مسائلی از این قبیل توجهی نمی‌کنند. تا زمانی که اسناد شرط شده در اعتبار اسنادی توسط ذی‌نفع مطابق با شرایط اعتبار به بانک گشاینده ارائه شود، بانک تعهد به پذیرش پرداخت دارد بدون توجه به اجرای واقعی قرارداد پایه و یا هر اختلافی که بین طرفین در رابطه با قرارداد پایه ممکن است وجود داشته باشد (ون‌هوت، ۲۰۰۲). این اصل به دلیل عدم توجه به قرارداد پایه اطمینان و سرعت کافی در پرداخت را به ذی‌نفع می‌دهد (الفس، ۱۹۹۷).

در این رابطه مثالی وجود دارد که می‌گوید: اول پرداخت، بعده مشاجره (الحسین، ۲۰۰۴). اصل استقلال اعتبار اسنادی در ماده (۴) مقررات متحده‌شکل اعتبار اسنادی ششصد مورد اشاره قرار گرفته است که بیان می‌دارد: اعتبار بنا به ماهیت خود، معامله‌ای جدا است از قرارداد فروش یا سایر قراردادهایی که مبنای گشایش اعتبار قرار می‌گیرند، قراردادهای مبنای اعتبار به هیچ وجه ارتباطی به بانک نداشته و تعهدی برای آن‌ها ایجاد نمی‌کند حتی اگر در اعتبار هرگونه اشاره‌ای به اینگونه قراردادها شده باشد. در نتیجه تعهد بانک نسبت به پذیرش پرداخت معامله یا انجام هر تعهد دیگری تحت اعتبار تابع ادعاهای دفاعیات درخواست‌کننده اعتبار که ناشی از روابط وی با بانک گشاینده یا ذی‌نفع است نخواهد بود (ذوقی، ۱۳۸۸).

در ارتباط با این ماده باید توجه کرد که در تنظیم شرایط مقرر در اعتبار دقت کافی انجام شود، چرا که اگر شرایط به صورت کامل و دقیق در قرارداد پایه قید شود، اما در اعتبار اسنادی دقت کافی در درج شرایط نشود بانک در پرداخت خود به شرایط اعتبار اسنادی توجه می‌کند و طرفین نمی‌توانند ایراد کنند که در قرارداد پایه به نحو دیگری مقرر شده است (شیروی، ۱۳۹۲). تعهد پرداخت بانک گشاینده اعتبار اسنادی، همچنین مستقل است از قراردادی که بین متقاضی اعتبار اسنادی و بانک گشاینده وجود دارد. برای مثال اگر متقاضی پس از گشایش اعتبار اسنادی توسط بانک ورشکسته شود، بانک هنگامی که ذی‌نفع استاد مطابق با مفاد و شرایط اعتبار اسنادی را ارائه دهد باید به تعهد خود مبنی بر پرداخت وجه اعتبار اسنادی عمل کند، حتی اگر متقاضی نتواند وجه اعتبار را به بانک مسترد دارد.

۲-۴. اصل مطابقت کامل

این اصل مقرر می‌دارد استنادی که توسط ذی نفع به بانک ارائه می‌شود باید به‌طور کامل مطابق با مفاد و شرایط اعتبار استنادی باشد (ریموند، ۱۹۹۱). اصل مطابقت کامل بانک را مجاز می‌کند استنادی را که به‌صورت کامل مطابق با مفاد و شرایط اعتبار استنادی نیست، نپذیرد. این اصل به خریدار اطمینان کافی می‌دهد که بانک تنها پس از دریافت کامل استناد شرط شده در اعتبار استنادی پرداخت را انجام می‌دهد و فروشنده نیز می‌داند که وجه اعتبار را در صورت ارائه بر اساس شرایط اعتبار بدست خواهد آورد، حتی اگر خریدار به دلایلی تمایل به پرداخت نداشته باشد (کرازووسکا، ۲۰۰۸).

بر اساس ماده (۲) مقررات متحددالشکل اعتبار استنادی ششصد، ارائه مطابق یعنی ارائه‌ای که با مفاد و شرایط اعتبار، مواد معمول این مقررات و استانداردهای بین‌المللی عملیات بانکی مطابقت دارد. در رابطه با این ماده باید گفت که تا سال ۲۰۰۳ به روشنی معلوم نبود که منظور ماده از عبارت استانداردهای بین‌المللی عملیات بانکی چیست؟ تا اینکه اتفاق بازارگانی بین‌المللی این مورد را در نشریه ۶۴۵ پیش‌بینی کرد و در حال حاضر در نشریه ۶۸۱ استانداردهای بین‌المللی عملیات بانکی تحت عنوان ISBN منتشر شده است. بانک تنها طرف در زنجیره اعتبار استنادی است که تعیین می‌کند آیا ارائه استناد توسط ذی نفع مطابق است با مفاد و شرایط اعتبار یا نه و این وظیفه خود را بر مبنای UCP600 و ISBN انجام می‌دهد. بند "ج" ماده (۱۸) نیز در رابطه با شرح کالا به این اصل اشاره دارد که بیان می‌دارد: شرح کالا، خدمات یا عملکرد مذکور در سیاهه بازارگانی باید با آنچه که در شرایط اعتبار درج شده مطابقت داشته باشد. طبق این اصل اگر بین استناد و اعتبار استنادی حتی به مقدار اندکی تفاوت وجود داشته باشد باید پرداخت را انجام ندهد (رمماوانی و همکاران، ۲۰۱۲). برای درک بهتر این اصل آن را در دو فرض مورد ارزیابی قرار می‌دهیم که اولی در رابطه با مطابقت لفظی و دومی مربوط به مطابقت اساسی است.

۲-۴-۱. مطابقت کامل یا مطابقت لفظی مطلق

در این مورد قضیه "Tosco F.D.L.C" به عنوان مثال در نظر گرفته می‌شود. در این قضیه در قیود اعتبار اینگونه آمده بود که در برآتی که ذی نفع باید به بانک تحويل دهد باید به روشنی

اشاره شده باشد که برات مطابق با اعتبار استنادی شماره ۱۰۵ به این صورت Letter of Credit Number 105، منتشر شده است. اما در براتی که توسط ذی‌نفع به بانک تحويل داده شد اینگونه نوشته بود که برات صادر شده است مطابق با letter of credit No, 105 به جای استفاده از حرف بزرگ (L) از پرداخت خودداری کرد زیرا در حرف اول letter به جای استفاده از حرف بزرگ (L) از حرف کوچک (l) استفاده شده بود و همچنین به جای واژه Number از مخفف No استفاده شده بود. در این پرونده اگرچه در اسناد ارائه شده ناهمخوانی آشکاری وجود داشت، اما این عدم مطابقت در ذات اعتبار استنادی بی‌مبنای بود و تأثیری بر منافع بانک گشاینده و دیگر طرفین نداشت. دادگاه این معیار را در عدم مطابقت مورد حمایت قرار نداد و همچنین اکثر اندیشمندان اعتبار استنادی نیز موافق هستند که معیار مطابقت کامل باید به مواردی از این قبیل گسترش داده شود (گوتريج، ۱۹۸۴).

۲-۴-۲. مطابقت کامل یا مطابقت اساسی

گاهی اوقات ناهمخوانی‌ها مهم به‌نظر نمی‌رسند و همین عدم اهمیت سبب تفسیرهای گوناگونی می‌شود. به عنوان مثال در قرارداد بین بانک گشاینده و متقاضی به‌طور صریح اشاره می‌شود در اسناد ارائه شده باید ذکر شود که کالای کشمش بی‌دانه تحويل داده شد. در استنادی که بانک تحويل گرفت در عنوان کالا به جای کشمش بی‌دانه، فقط از لفظ کشمش استفاده شده بود. در این موقع بانک باید از پرداخت خودداری کند، چرا که بانک نه تولید‌کننده است و نه تاجر تا بداند که آیا منظور از کشمش در اینجا کشمش بی‌دانه است یا نه. اگر بانک مطمئن شود که منظور از کشمش‌ها در استناد ارائه شده توسط ذی‌نفع کشمش بی‌دانه است، ممکن است پرداخت را انجام دهد چرا که بین استناد ارائه شده و شرایط اعتبار استنادی مطابقت اساسی وجود دارد (گود، ۱۹۹۵).

با در نظر گرفتن این دو فرض می‌توان بیان داشت که مطابقت کامل چیزی بین این دو فرض می‌باشد و هنگامی است که شخص به عنوان یک بانکدار معقول و متعارف و بر مبنای تجربه در پرداخت‌های از طریق اعتبار استنادی و با توجه به اطلاعاتی که درباره شرایط و مفاد اعتبار استنادی دارد استناد ارائه شده را مطابق با اعتبار استنادی می‌داند (کزوکلیک، ۱۹۸۲).

۵-۲. ریسک

موضوع ریسک‌های مرتبط با عملیات اعتبار استادی برای واردکنندگان و صادرکنندگان از اهمیت بهسزایی برخوردار است، چرا که هر یک از این ریسک‌ها می‌تواند برای هر یک از اشخاصی که قصد دارند پرداخت را از طریق اعتبار استادی در قرارداد خود شرط کنند وجود دارد. در ادامه نوشتار ابتدا به بررسی ریسک‌های مربوط به صادرکننده (ذی‌نفع اعتبار استادی) می‌پردازیم و سپس ریسک‌های مرتبط با واردکننده (متقارضی اعتبار استادی) را بیان می‌داریم.

۱-۵-۲. ریسک‌های صادرکننده

اگر ریسک‌هایی در فرایند اعتبار استادی وجود داشته باشد، صادرکننده به عنوان ذی‌نفع اعتبار استادی احتمالاً نخستین کسی است که با آن‌ها رو برو می‌شود. در ادامه به بررسی موردی ریسک‌های صادرکننده می‌پردازیم.

۲-۱-۵-۲. عدم رعایت شرایط اعتبار استادی

مهم‌ترین ریسک صادرکننده این است که بانک با توجه به اصل مطابقت کامل، به‌دلیل عدم مطابقت اسناد ارائه‌شده توسط ذی‌نفع با اسناد شرط شده در مفاد اعتبار استادی از پرداخت خودداری کند (کالیر، ۱۳۹۳).

بر اساس توافق صادرکننده و واردکننده مفاد و شرایط اعتبار استادی باید با قرارداد پایه مطابق باشد، اما در برخی از موارد، واردکننده اعتبار استادی را بر پایه قرارداد فروش گشایش نمی‌کند که این امر با توجه به استقلال اعتبار استادی از قرارداد پایه موجب می‌شود صادرکننده بر اساس استادی که بین وی و واردکننده در قرارداد پایه شرط شده بود، هنگام ارائه اسناد به بانک نتواند وجه اعتبار استادی را به‌دست آورد. این مسئله هنگامی ایجاد می‌شود که واردکننده از بانک گشاینده درخواست گشایش اعتبار استادی را می‌کند، بدون اینکه به شرایط مقرر در قرارداد پایه بین خود و صادرکننده توجهی کند. این رفتار متقارضی مشکلاتی را در اجرای قرارداد ایجاد می‌کند یا منجر به تحميل خساراتی به صادرکننده می‌شود. گاهی اوقات واردکننده درخواست گشایش اعتبار استادی را در وقت معین انجام نمی‌دهد. واردکننده در مواردی، شروط اضافی به اعتبار استادی اضافه می‌کند. برای مثال واردکننده ممکن است انواع بیمه را افزایش دهد، بندر مقصد را تغییر دهد، نوع بسته‌بندی کالا را تغییر دهد که همه این‌ها را

به منظور رسیدن به مقصود خود مبنی بر تغییر در قرارداد انجام می‌دهد. گاهی اوقات وارد کننده شروطی را در اعتبار اسنادی قید می‌کند که بر خلاف حسن نیت در معاملات است. این شروط معمولاً به وسیله تجار متنقلب به منظور تقلب، نقض قرارداد، عدم پرداخت و مواردی از این قبیل مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای مثال، از جمله این شروط که ممکن است در اعتبار اسنادی نوشته شود، این است: این اعتبار تنها پس از تأیید اعتبار از طرف مقاضی مؤثر خواهد شد (ژو، ۲۰۰۵).

۲-۱-۵-۲. ایجاد مانع در فرایند پذیرش پرداخت اعتبار اسنادی
 گاهی اوقات وارد کننده از عدم آگاهی صادر کننده استفاده می‌کند و در ادامه توافق خود با صادر کننده در قرارداد پایه و با در نظر گرفتن اصل مطابقت کامل که طبق آن اسناد ارائه شده توسط ذی نفع باید مطابق با مفاد و شرایط اعتبار اسنادی باشد، شروطی را در اعتبار اسنادی می‌گنجاند که دستیابی به آن‌ها برای ذی نفع مشکل و حتی گاهی اوقات غیرممکن است. برای مثال مقاضی شرطی را در اعتبار اسنادی درج می‌کند که بر اساس آن، اسناد ارائه شده توسط ذی نفع باید توسط بازررس در کشور وارد کننده گواهی شود یا رسید محموله کشتی باید پیش از ارائه به بانک جهت دستیابی به وجه اعتبار اسنادی، توسط وارد کننده به امضای رسیده باشد (لیتو، ۲۰۰۹). همچنین از جمله این شروط می‌توان به استفاده از واژه‌های اشتباه و شروط متعارض در اعتبار اسنادی اشاره کرد. این اشتباهات ممکن است تایپ اشتباه نام ذی نفع، محموله کشتی، زمان انقضا و مواردی از این قبیل باشد. این اشتباهات گاهی به صورت مستقیم در اسنادی که باید توسط ذی نفع به بانک تحويل داده شود تأثیر می‌گذارد و گاهی نیز عذری بر عدم پرداخت وجه اعتبار توسط بانک است.

۲-۱-۵-۳. اعتبار اسنادی جعلی
 گاهی اوقات ممکن است وارد کننده از اعتبار اسنادی جعلی استفاده کند یا اینکه اعتبار اسنادی را از راه متنقلبانه به دست آورده باشد (تان، ۲۰۰۵). این موارد که در عمل بسیار نادر است، می‌توانند ذی نفع را مجب به ارسال کالا یا اجرای خدمات کنند. ذی نفع این کارها را به پشتوانه تعهد بانک گشاینده اعتبار اسنادی انجام می‌دهد، در حالی که این تعهد یک تعهد صوری است؛ چرا که بانک گشاینده‌ای وجود ندارد تا تعهد پرداختی نیز موجود باشد. در این حالت صادر کننده با فاجعه از دست دادن کالا و پول مواجه خواهد بود. همچنین صادر کننده

هیچ ادعایی علیه بانکی که در اعتبار استنادی جعلی به عنوان بانک گشاینده نام برده شده است نخواهد داشت، زیرا آن بانک اصلاً اعتبار استنادی را صادر نکرده است و حتی ممکن است چنین بانکی اصلاً وجود نداشته باشد (کالیر، ۱۳۹۳).

۴-۱-۵. تعارض بین شروط اعتبار استنادی و قانون مربوط

ممکن است واردکننده از شروطی در اعتبار استنادی استفاده کند که بر طبق قانون کشوری که آن شروط باید بر اساس آن انجام پذیرد نباشد. برای مثال، واردکننده درخواست گشايش یک اعتبار استنادی را از بانک می‌کند و در شرایط آن مقرر می‌دارد که ذی‌نفع باید دو بیمه برای کالای ارسالی بگیرد که یکی مؤسسه‌ای در کشور صادرکننده و دیگری مؤسسه بیمه‌ای در کشور واردکننده باشد، اما هنگامی که ذی‌نفع برای درخواست بیمه به مؤسسه بیمه در کشور واردکننده رجوع می‌کند با قانونی مواجه می‌شود که بر مؤسسه‌های بیمه آن کشور حاکم است و طبق آن مقرر شده است که مشتری نمی‌تواند به طور همزمان کالا را در مؤسسات بیمه این کشور و یک مؤسسه بیمه خارجی بیمه کند در نتیجه ذی‌نفع باید یکی از مؤسسات بیمه را انتخاب کند که این به منزله عدم دسترسی به شرایط کامل اعتبار استنادی است که با در نظر گرفتن اصل مطابقت کامل باعث می‌شود ذی‌نفع نتواند استناد مقرر را به بانک ارائه دهد و در نهایت وجه اعتبار را نمی‌تواند به دست آورد. استفاده عامدانه از اینگونه شروط توسط متقارضی اعتبار استنادی، به طور جدی بر حقوق ذی‌نفع تأثیر منفی می‌گذارد و سبب می‌شود که اعتبار استنادی ارزش و کارایی خود را به عنوان یک روش پرداخت در تجارت بین‌الملل از دست بدهد (ژو و مائو، ۲۰۰۹).

۲-۵-۵. ریسک‌های واردکننده

ریسک‌های احتمالی که ممکن است در فرایند پرداخت از طریق اعتبار استنادی برای صادرکننده به وجود آید را بررسی کردیم، در ادامه نوشتار به بررسی ریسک‌های احتمالی که ممکن است برای واردکننده به وجود آید می‌پردازیم. واردکننده ممکن است با ریسک‌هایی از قبیل عدم تحویل کالا، تأخیر در تحویل کالا، نقض در کیفیت یا مقدار کالای دریافتی و مواردی از این قبیل مواجه شود (اسچلین، ۲۰۰۴).

برای درک بهتر ریسک‌هایی که ممکن است برای واردکننده اتفاق بیافتد، مثالی را ذکر می‌کیم.

یک کمپانی چینی جهت واردکردن فولاد، قراردادی را با یک کمپانی بریتانیایی منعقد می‌کند

و در آن بر پرداخت وجه قرارداد از طریق اعتبار استنادی توافق می‌کنند. واردکننده یک اعتبار استنادی به نفع صادرکننده بریتانیایی باز می‌کند. پس از گشایش اعتبار، صادرکننده استناد را که به صورت کامل مطابق با شرایط اعتبار بود را به بانک گشاینده تحویل می‌دهد و وجه اعتبار را طبق یک پروسه کاملاً عادی دریافت می‌دارد. خریدار پس از مدتی که از کالاها هیچ خبری نمی‌شود، احساس نگرانی می‌کند و از سازمان امور کشتیرانی در لندن درباره این موضوع پرسش می‌کند. پاسخ این بود که در تاریخ ارائه شده توسط کمپانی چینی، هیچ بارگیری فولاد توسط کشتی صورت نگرفته است. این قضیه یک مثال از انواع ریسک‌هایی است که ممکن است برای واردکننده اتفاق بیفتد. در این موقع واردکننده با خسارت بزرگی مواجه می‌شود، چرا که هم کالا و هم وجه اعتبار را از دست می‌دهد. در ادامه جهت روشن شدن موضوع به بررسی موردی ریسک‌های واردکننده می‌پردازیم.

۱-۲-۵-۲. ریسک تقلب

ریسک تقلب در اعتبار استنادی ممکن است برای واردکننده ایجاد شود. به طور مثال بانک وجه اعتبار استنادی را به ذی نفع پرداخت می‌کند، در حالی که کالایی برای واردکننده ارسال نشده و ذی نفع با ارائه استناد جعلی یا دستکاری شده مرتکب تقلب شده است. معمول ترین نوع تقلب در اعتبار استنادی هنگامی است که ذی نفع استناد تقلیبی را به بانک ارائه می‌دهد و در خواست پرداخت وجه را می‌کند (وو، ۲۰۰۵). برای مثال استناد تقلیبی می‌تواند ارائه بارنامه جعلی باشد. ممکن است ذی نفع و متصدی حمل کالا با هم در مورد تقلب جهت دستیابی به وجه اعتبار استنادی دسیسه کنند. در رابطه با ریسک تقلب مربوط به اعتبار استنادی UNCTAD ۴ نمونه از پرکاربردترین آن‌ها را اینگونه گزارش داده است:

- موجود نبودن کالاها به دلیل اینکه ذی نفع جهت به دست آوردن وجه اعتبار استنادی از اسناد جعلی استفاده کرده است.

- هنگامی که کالاها از کیفیت یا کمیت پایین تری برخوردار هستند.

- هنگامی که یک کالا به دو شخص فروخته می‌شود.

- هنگامی که بارنامه ۲ بار برای یک کالا صادر می‌شود (زانگ، ۲۰۱۱).

همان‌طور که ملاحظه می‌شود بر اساس این گزارش هر چهار نوع پرکاربرد تقلب که در اعتبار اسنادی به کار می‌رود مربوط به ریسک‌های واردکننده است. در رابطه با ریسک تقلب واردکننده، به ذکر یک مثال می‌پردازیم.

در سال ۱۹۸۰، یک خریدار مصری درخواست گشایش یک اعتبار اسنادی را به ارزش ۳۵۰ هزار دی ام به نفع یک صادرکننده آلمانی می‌دهد (کتوالن، ۲۰۰۲). در مفاد اعتبار اسنادی تنها دو سند جهت ارائه توسط صادرکننده مقرر شده بود که باید برای دستیابی به وجه اعتبار به بانک تحويل داده شود. این دو سند یکی بارنامه و دیگری فاکتور فروش کالا بود. صادرکننده آلمانی یک بارنامه را از یک مؤسسه حمل به دست آورد، در حالی که در حقیقت ۹ ماه پیش از آن مورد تصفیه قرار گرفته بود. هنگامی که بارنامه امضا شد محموله کشتی در لیسبون مورد تخلیه قرار گرفت، در حالی که بر اساس تاریخ نوشته شده در بارنامه باید در آن تاریخ از هامبورگ مورد بارگیری قرار می‌گرفت. صادرکننده آلمانی وجه اعتبار را از بانک کارگزار که در زوریخ سوئیس بود، به‌وسیله ارائه اسنادی که در ظاهر مطابق با مفاد و شرایط اعتبار اسنادی بودند، به دست آورد. اما در حقیقت بارنامه ارائه شده توسط صادرکننده آلمانی ساختگی بود. واردکننده چند ماه پس از این که کالاهای طبق پیش‌بینی‌های متعارف به مقصد نرسید مظنون شد و به زودی دریافت که از صادرکننده آلمانی هیچ اثری نیست. در این قضیه، صادرکننده با استفاده از تقلب (ارائه بارنامه ساختگی) وجه اعتبار اسنادی را به دست آورده بود و از طرف دیگر بانک کارگزار که در کشور سوئیس بود و وجه اعتبار اسنادی را به صادرکننده آلمانی پرداخته بود، بی‌میل بود تا علیه صادرکننده شکایت کند؛ زیرا وجه پرداختی را از بانک گشاینده که در مصر بود دریافت کرده بود. این قضیه یکی از مثال‌هایی است که در آن با استفاده از تقلب خسارت بر واردکننده وارد می‌شود.

ریسک تقلب در اعتبار اسنادی دارای اهمیت بسیار زیادی می‌باشد، چرا که هر ساله نوع و روش تقلب‌هایی که در رابطه با اعتبار اسنادی در تجارت بین‌الملل به کار می‌رود پیچیده‌تر و پیشرفته‌تر می‌شود (ماکاندان، ۲۰۰۹). استفاده از تقلب در اعتبار اسنادی موجب از دست دادن اموال واردکنندگان می‌شود و به آن‌ها خسارت‌های بسیاری وارد می‌کند. از این‌رو است که

تقلب با سلب کردن اطمینان، تهدیدی است بر معاملاتی که در تجارت بین‌الملل واقع می‌شود (گنو، ۲۰۰۶).

ریسک کیفیت یکی از انواع ریسک‌های واردکننده است که مربوط به استفاده از تقلب توسط ذی‌نفع اعتبار استنادی می‌باشد که ممکن است واردکننده با آن روپرتو شود. این ریسک هنگامی ایجاد می‌شود که واردکننده کالاهایی با کیفیت پایین‌تر از آن چیزی که انتظار می‌رود از صادرکننده دریافت می‌دارد. از خصیصه‌های معامله استناد تحت اعتبار استنادی، این است که واردکننده استناد لازم جهت به دست آوردن کالا و بررسی آن را تنها پس از پرداخت وجه اعتبار استنادی توسط بانک به ذی‌نفع دریافت می‌دارد. پیش از آن واردکننده نمی‌تواند بفهمد که آیا صادرکننده واقعاً کالاهای را که با کیفیتی که در قرارداد مورد توافق بوده است تهیه کرده یا خیر. این پروسه، احتمال روپرتو شدن واردکننده را با ریسک کیفیت کالا مواجه می‌کند.

۲-۲-۵-۲. ریسک نرخ ارز

ریسک نرخ ارز یکی از انواع ریسک‌هایی است که ممکن است به دلایل گوناگون از جمله تغییرات اوضاع و احوال سیاسی، نوسانات بازار، بروز جنگ و غیره برای واردکننده ایجاد شود. در این رابطه به طور کلی باید بیان داشت که بدون توجه به نوع اعتبار استنادی (دیداری یا مدت‌دار)، یک فاصله زمانی از هنگام گشايش اعتبار استنادی تا پرداخت وجه اعتبار توسط واردکننده به بانک گشاينده وجود دارد. در این فاصله زمانی که به فراخور موارد احتمال دارد کوتاه یا طولانی باشد، ممکن است نوساناتی در نرخ ارز ایجاد شود که در برخی از موارد این نوسانات نرخ ارز بسیار شدید است. در تجارت بین‌الملل هرچقدر مدت‌زمان بیشتری سپری شود، احتمال تغییر در نرخ ارز بیشتر می‌شود و بنابراین ریسک معامله نیز برای واردکننده افزایش می‌یابد. هنگامی که نرخ ارز افزایش یابد، واردکننده باید وجه بیشتری نسبت به مقداری که پیش‌بینی شده است به بانک گشاينده اعتبار استنادی پردازد. برای اشاره به ریسک بالای نرخ ارز ضرب المثلی وجود دارد که بیان می‌دارد: نرخ ارز، وحشی‌تر از بیر است. احتمال ایجاد ریسک نرخ ارز، زمانی بیشتر می‌شود که اعتبار استنادی به ارزی متفاوت با ارز کشور متقاضی باشد. در این صورت تفاوت نرخ ارز، از زمان گشايش اعتبار استنادی تا زمان بازپرداخت وجه اعتبار

توسط متقاضی ممکن است خوشایند نباشد. در این موارد اگر از معامله سلف ارز^۱ استفاده نشده باشد، احتمال دارد که واردکننده با پرداخت مبلغ بیشتری از حد انتظار خود موافق شود. این امر احتمال سود واردکننده را کاهش می‌دهد و حتی گاهی اوقات باعث ورود زیان به او می‌شود. واردکنندگان با استفاده از قراردادهای سلف ارز می‌توانند خود را در مقابل این ریسک پوشش دهند (کالیر، ۱۳۹۳). هر چند ممکن است نرخ ارز در این قرارداد در مقایسه با نرخ ارز در بازار آزاد کمتر مطلوب باشد، اما به جای آن اطمینان کافی را برای واردکنندگان در مقابل نوسانات غیرقابل پیش‌بینی و ناگهانی نرخ ارز مصون نگه می‌دارد.

۲-۵-۳. ریسک بازار

واردکننده ممکن است با وارد کردن کالاهای خارجی، با ریسکی موافق شود که ریسک بازار خوانده می‌شود. بدون توجه به این که، آن‌ها کالاهایی هستند که برای تولید کالاهای دیگر به کار برده می‌شوند یا کالاهایی هستند که به صورت مستقیم در بازار مصرف مورد عرضه قرار می‌گیرند. این ریسک هنگامی ایجاد می‌شود که واردکننده اقدام به واردات کالاهایی می‌کند، سپس در ادامه اقدام واردکننده، قیمت کالاهای مشابه در بازار داخلی کاهش می‌یابد. این ریسک زمانی بیشتر می‌شود که همراه با کاهش قیمت کالاهای داخلی، قیمت کالاهای وارداتی نه تنها تغییری نمی‌کند، افزایش نیز می‌یابد. این امر بر چرخه کالاهای در بازار تأثیر می‌گذارد و سبب انبار شدن بیش از حد کالاهای وارداتی می‌شود. به این دلیل که با ارزان‌تر شدن کالاهای داخلی مردم ترجیح می‌دهند که بیشتر کالاهای داخلی را خریداری کنند، به خصوص زمانی که تفاوتی در کیفیت بین کالاهای داخلی و وارداتی وجود نداشته باشد و در نتیجه با عدم خرید کالاهای وارداتی، آن‌ها روانه انبار واردکننده می‌شوند. هنگامی که کالاهای وارداتی برای چرخه تولید استفاده می‌شوند، افزایش قیمت آن کالاهای باعث می‌شود تا قیمت کالاهای تمام شده افزایش یابد که این امر نیز باعث خسارت بر واردکننده می‌شود.

۱. بازار سلف ارز به بازاری می‌گویند که در آن پول رایج کشورها با قیمت‌های ثابت شده در تاریخ معینی در آینده معامله می‌شوند. مثلاً برای مدت سه یا شش ماه معامله می‌شوند. تفاوت میان نرخ نقدی ارز با نرخ وعده‌دار یا سلف آن بر اساس نرخ بهره و ریسک مبادله که همان امکان تقویت یا تضعیف پول در آینده است، تعیین می‌شود.

۴-۲-۵-۲. ریسک مربوط به عادت‌های بانک گشاینده

بسیاری از افراد چنین می‌پندارند که عملیات پرداخت اعتبار استنادی توسط بانک گشاینده اعتبار استنادی کاملاً قانونی و درست است و احتمال ایجاد هیچ ریسکی در رابطه با این عملیات بانک وجود ندارد و بنابراین کمتر به آن توجه می‌شود، اما حقیقت این است که درباره عملیات پرداخت وجه اعتبار استنادی توسط بانک گشاینده، تصور می‌شود ریسک‌هایی وجود دارد. به این صورت که در عملیات پرداخت وجه اعتبار استنادی، بانک گشاینده در بسیاری از موارد استنادی که در فرایند اعتبار استنادی از بانک معامله کننده دریافت کرده است را مورد بررسی دوباره قرار نمی‌دهد و معمولاً تنها کاری که انجام می‌دهد این است که استناد را به صورت مستقیم به مقاضی اعتبار استنادی انتقال می‌دهد. قصور و اهمال بانک گشاینده اعتبار استنادی در انجام تعهدات خود در بررسی استناد تحت اعتبار استنادی، احتمال بروز خسارت بر وارد کننده را افزایش می‌دهد؛ چرا که ممکن است وارد کننده نیز به اقدام بانک گشاینده در بررسی استناد اطمینان کند و خود نیز استناد را بررسی نکند و در نتیجه احتمال ورود خسارت بر او به دلیل ارائه استناد نادرست یا ناهمانگ افزایش یابد. این عدم بررسی توسط بانک گشاینده باعث ورود خسارت بر وارد کننده و عدم حمایت از حقوق او می‌شود (کرنستون، ۲۰۱۴).

۳. ارائه پیشنهاد

همان‌طور که ملاحظه گردید، ریسک‌های مختلفی در فرایند اعتبار استنادی وجود دارد که به فراخور موارد ممکن است برای هریک از وارد کنندگان و صادر کنندگان به وجود آید. به طور کلی مسئله ریسک‌های اعتبار استنادی و روش‌های کاهش آن امر پیچیده‌ای است، اما گاهی اوقات با روش‌های بسیار ساده و پیشگیرانه می‌توان میزان این ریسک‌ها را کاهش داد. در اینجا تلاش می‌کنیم تا با توجه به مطالعات و پژوهش‌های خود و بررسی دعاوی مختلف مربوط در زمینه اعتبار استنادی^۱ به ارائه راه حل‌هایی در جهت کاهش ریسک‌های اعتبار استنادی پردازیم.

۱. مطالعاتی توسط مؤلف در این زمینه صورت گرفته که در کتاب‌های اعتبار استنادی خود و همچنین در برخی از مقالات به آنها اشاره کرده است، از جمله: بررسی ریسک‌هایی که از وضع تحریم‌ها به اعتبارات استنادی وارد می‌شود، برای مثال تحریم‌های چندجانبه بانک‌های ملی و صادرات جمهوری اسلامی ایران توسط قطعنامه ۱۸۰۳ شورای امنیت سازمان ملل و تحریم بانک ملی و بانک سینا و ... و همچنین مطالعه تأثیر تحریم‌های یک‌جانبه بانک‌های ملت و سپه توسط آمریکا. بررسی دعاوی اسناد مغایر، تبیین دعواهای کلامبرداری ۱۷ میلیون دلاری از دو بانک دولتی صنعت و معدن و توسعه صادرات ایران که مرتبط با تقلب در اعتبار Higginz v Steinhardt

۳-۱. ارائه راه حل برای صادرکننده

همان‌طور که بیان کردیم اگر در معامله ریسکی وجود داشته باشد، صادرکننده به عنوان ذی‌نفع اعتبار استنادی به احتمال زیاد نخستین فردی است که با آن‌ها مواجه می‌شود. به این دلیل صادرکننده‌گان باید به صورت آگاهانه وارد معامله‌ای شوند که پرداخت آن از طریق اعتبار استنادی صورت می‌گیرد، تا به این صورت بتوانند خود را در مقابل ریسک‌های احتمالی اعتبار استنادی مصون نگه دارند. این مسئله بهویژه از این جهت اهمیت می‌باید که ممکن است یک سهل‌انگاری ساده از طرف صادرکننده، خسارت بسیار بزرگی را به وی تحمیل کند. در این راستا در اینجا با توجه به مطالعات صورت گرفته و بررسی دعاوی اعتبار استنادی به ذکر مواردی برای جلوگیری از وارد شدن ریسک در اعتبار استنادی به صادرکننده می‌پردازیم.

۳-۱-۱. انتخاب دقیق شریک تجاري

هنگامی که صادرکننده به دنبال شخصی برای تجارت می‌گردد یا در پی یک موقعیت تجاري ایده‌آل است، باید در انتخاب طرف مقابل کاملاً دقیق باشد. صادرکننده باید با کسی معامله کند که او را دقیق می‌شناسد یا حداقل اعتبار او را توسط چند تاجر مورد اطمینان خود تصدیق کرده باشد. معامله با کسی که صادرکننده هیچ شناختی از وی ندارد و بدتر از آن معامله با کسی که سابقه خوبی در رابطه با اعتبار استنادی ندارد، احتمال ریسک معامله را افزایش می‌دهد. در این راستا، صادرکننده باید پیش از انعقاد قرارداد فروش، درباره شریک تجاري خود تحقیق کند که این کار را می‌تواند از طریق مراکز مشاوره تجاري که وجود دارند، انجام دهد.

۳-۱-۲. تعیین دقیق شرایط اعتبار استنادی در قرارداد فروش

الصادرکننده و واردکننده در هنگام مذاکره که شرایط اعتبار استنادی را تعیین می‌کنند، باید این شرایط را به صورت جزء‌به‌جزء در قرارداد فروش ذکر کنند. این امر باعث می‌شود که واردکننده در هنگام تقاضای اعتبار استنادی آن شرایط را به صورت کامل رعایت کند، چرا که در این صورت اگر واردکننده آن شرایط را هنگام درخواست اعتبار استنادی رعایت نکند همان قرارداد فروش دلیل کافی برای صادرکننده است، مبنی بر اینکه واردکننده از مفاد توافقی که درباره اعتبار استنادی داشته‌اند، سرپیچی کرده است. در این موقع، مهم‌ترین شرایطی که باید در قرارداد فروش بیاید این‌ها هستند: تاریخ صدور و تاریخ انقضای اعتبار استنادی، تعیین بانک

گشاینده، تعیین بانک تأیید کننده (در صورت وجود)، تعیین نوع اعتبار استنادی (اعتبار استنادی غیرقابل برگشت، دیداری، قابل انتقال) (کرنستون، ۲۰۱۴)، نام استنادی که باید ارائه شوند و تعداد کمی آن‌ها، نام بندر مبدأ و مقصد، صلاحیت طرفین در تغییر شرایط اعتبار استنادی و حدود آن.

۳-۱-۳. تعیین دقیق شرایط صدور اعتبار استنادی

در معامله‌ای که روش پرداخت آن به وسیله اعتبار استنادی صورت می‌پذیرد، صادرکننده برای دستیابی به وجه اعتبار استنادی باید اسناد کاملاً مطابق با مفاد و شرایط اعتبار استنادی را برای به‌دست آوردن وجه آن ارائه دهد. از این‌رو صادرکننده هنگامی که درباره روش و شرایط اعتبار استنادی با واردکننده توافق می‌کند باید بسیار دقیق باشد. صادرکننده باید دقت کافی را در این زمینه انجام دهد که آیا می‌تواند تمام شرایط اعتبار استنادی را به صورت کامل انجام دهد. در این راستا باید دقت کند که بین شرایط اعتبار استنادی تعارض وجود نداشته باشد یا اینکه بین شرایط اعتبار استنادی و قوانین مربوطه تعارضی وجود نداشته باشد. اگر صادرکننده به چنین مواردی برخورد باید از واردکننده درخواست کند تا نسبت به تغییر شرایطی که دستیابی به آن‌ها دشوار یا ناممکن است اقدام به عمل آورد.

۳-۱-۴. بررسی دقیق اعتبار استنادی

بررسی اعتبار استنادی توسط بانک باعث نمی‌شود که صادرکننده نتواند آن را بررسی کند. این حق برای صادرکننده در کنار بررسی بانک محفوظ است. هنگام بررسی استناد به دو نکته باید توجه داشت:

نکته اول این است که باید بررسی شود آیا محتوای اعتبار استنادی، مطابق با قرارداد فروش است یا خیر. بانک و صادرکننده هنگامی که با ناهمخوانی بین شرایط اعتبار استنادی و شرایط ذکر شده در قرارداد فروش مواجه شدند، می‌توانند از واردکننده درخواست کنند تا نسبت به اصلاح شرایط اقدام کند.

نکته دوم این است که صادرکننده باید قبل اطمینان بودن اعتبار استنادی را بررسی کند. برای نمونه اعتبار بانک گشاینده، نوع اعتبار استنادی و چگونگی مؤثر شدن اعتبار استنادی را بررسی کند. از جمله کارهایی که صادرکننده باید انجام دهد این است که نام، آدرس و اعتبار

بانک گشاینده اعتبار اسنادی را توسط گزارش سالیانه بانک‌ها بررسی و ارزیابی کند. اگر با بررسی‌های به عمل آمده همچنان تردیدهایی برای صادرکننده وجود داشته باشد، وی باید این بررسی‌ها را از طریق ارتباط با خود بانک گشاینده انجام دهد تا درباره اعتبار و صحت و قابل اطمینان بودن بانک، اطمینان حاصل کند.

۳-۲. ارائه راه حل برای واردکننده

همان‌طور که در بخش‌های قبل ملاحظه گردید، برای واردکننده نیز همچون صادرکننده احتمال ایجاد ریسک‌هایی در معامله‌ای که روش پرداخت آن به وسیله اعتبار اسنادی می‌باشد وجود دارد. به این دلیل در این بخش به ذکر پیشنهادهایی برای جلوگیری از ریسک‌های اعتبار اسنادی که ممکن است برای واردکننده ایجاد شود، می‌پردازیم.

۳-۲-۱. تحقیق درباره اعتبار صادرکننده

عمده‌ترین ریسک‌هایی که واردکنندگان کالا در معاملاتی که روش پرداخت آن از طریق اعتبار اسنادی است با آن مواجه هستند، استفاده از تقلب به وسیله صادرکنندگان می‌باشد. در این مورد باید گفت که کلید مشکل واردکنندگان برای رهایی از تقلب، تحقیق درباره اعتبار شخصی است که می‌خواهند با وی وارد معامله بشوند. این تحقیق باید پیش از این که دو طرف اعتبار اسنادی را به عنوان روش پرداخت خود انتخاب کنند، انجام شود. در این راستا، واردکنندگان می‌توانند اطلاعات مورد نیاز را از طریق صنف فروشنده‌گان کالا در کشور صادرکننده به دست آورند.

۳-۲-۲. بررسی کامل اسناد تحت اعتبار اسنادی

واردکننده هنگام بررسی اسنادی که توسط ذی‌نفع اعتبار اسنادی ارائه شده است باید دقت کافی درباره شرایط اعتبار اسنادی به عمل آورد. در این راستا واردکننده باید درباره برنامه، ورقه بیمه، فاکتور فروش، گواهی کیفیت و دیگر اسناد، دقت کافی به عمل آورد.

۴. نتیجه‌گیری

در این نوشتار به بررسی ریسک‌های واردکننده و صادرکننده در اعتبار اسنادی پرداخته و همچنین این موضوع بررسی شد که اصل استقلال اعتبار اسنادی و اصل مطابقت کامل که از اصول بنیادین اعتبار اسنادی هستند چه تأثیری در ایجاد این ریسک‌ها دارند. با صدور یک اعتبار اسنادی، بانک گشاینده در مقابل ارائه اسناد مطابق، توسط ذی‌نفع تعهد قطعی و غیرقابل برگشت به پرداخت وجه اعتبار اسنادی به او دارد. ارائه اسناد مطابق توسط ذی‌نفع به بانک حاکی از آن است که صادرکننده به عنوان ذی‌نفع اعتبار اسنادی به تعهداتش در مقابل واردکننده به طور کامل عمل کرده است و در مقابل تعهد غیرقابل برگشت بانک این اطمینان را به ذی‌نفع می‌دهد که وی در صورت انجام صحیح تعهداتش وجه اعتبار را به دست خواهد آورد، با این حال همیشه روند عادی و مطلوب امور طی نمی‌شود و گاهی اوقات ریسک‌هایی برای واردکننده و صادرکننده به وجود می‌آید. این ریسک‌ها گاهی ناشی از به کار بردن تقلب است، مانند ارائه اعتبار اسنادی جعلی، عدم رعایت شرایط توافق شده و درج شرایط دیگر در اعتبار اسنادی یا درج شرایطی در اعتبار اسنادی که حصول به آن‌ها از طرف ذی‌نفع ناممکن یا همراه با دشواری بسیار باشد، دلیل اصلی برخی از این ریسک‌ها به‌ویژه ریسک اخیر استفاده از ناگاهی ذی‌نفع است. واردکننده نیز از این ریسک‌ها مصنون نیست و ممکن است ذی‌نفع با ارائه اسناد تقلیبی و جعلی وجه اعتبار را به دست آورد، در این موقع واردکننده وجه اعتبار را از دست داده و در مقابل کالایی دریافت نکرده است. علاوه بر این موارد ریسک‌هایی در اعتبار اسنادی وجود دارد که دلیل وقوع آن تقلب نیست برای مثال، واردکننده پس از اتمام فرایند اعتبار اسنادی و دریافت کالا در کشور خود با افت شدید قیمت آن کالا مواجه شود، همچنین در برخی از موارد ممکن است سهل‌انگاری‌های بانک در بررسی اسناد ریسک‌هایی را برای واردکننده به وجود آورد. با دقت در این ریسک‌ها می‌توان به تأثیر اصل مطابقت کامل و اصل استقلال اعتبار اسنادی در ایجاد برخی از آن‌ها پی برد. در واقع این دو اصل در کنار مزیت‌های بسیاری که با خود به همراه آورده‌اند از جمله ایجاد سرعت و سهولت در اعتبار اسنادی دارای معایبی نیز هستند. بر اساس این اصول بانک موظف است تا در صورتی که اسناد مطابق با شرایط اعتبار به او ارائه شود وجه اعتبار را پردازد، اما بانک وظیفه ندارد تا بررسی کند آیا واقعاً

ذی نفع به تعهداتش در مقابل واردکننده عمل کرده است یا خیر. این روند سرعت و سهولت اعتبار اسنادی را که لازمه تجارت بین‌الملل است بالا می‌برد، اما در مقابل امکان ایجاد ریسک‌های تقلب و ارائه اسناد جعلی را بالا می‌برد. با وجود این ریسک‌ها هریک از واردکننده و صادرکننده برای انجام تجارت خود در عرصه بین‌الملل ناچار به استفاده از اعتبار اسنادی هستند، اما برای این که دچار این ریسک‌ها نشوند یا حداقل احتمال بروز آن‌ها را کاهش دهند باید به طور کامل با این ریسک‌ها آشنا شوند و همچنین ابزارهایی را در جهت جلوگیری از بروز آن‌ها به کار گیرند. از مهم‌ترین این ابزارها این است که هریک از دو طرف با اشخاصی وارد معامله شوند که دارای اعتبار و حسن شهرت در تجارت می‌باشند، چرا که این افراد برای ماندن در عرصه تجارت بین‌الملل به طور معمول در پی راه‌های استفاده از تقلب نیستند و به دوام روابط تجاری و به دست آوردن سود مستمر از این طریق بیشتر می‌اندیشنند. از دیگر ابزارها این است که صادرکننده و واردکننده از ابتدا جدیت و دقت کافی را در پیش بگیرند و شرایط را به گونه‌ای دقیق و با آگاهی کامل مورد توافق قرار دهند و در قرارداد پایه و اعتبار اسنادی درج کنند.

منابع

- تلبا، مهدی (۱۳۹۴)، اعتبارات استادی، تهران: انتشارات مجده.
- تلبا، مهدی و علیرضا ابراهیمی (۱۳۹۴)، "اثرات تحریم‌ها بر بانک تأیید‌کننده اعتبار استادی در تجارت بین‌الملل"، همایش بین‌المللی جامع حقوق ایران.
- ذوقی، محمد (۱۳۸۷)، مقررات متحده‌اشکل اعتبارات استادی، تهران: انتشارات اتاق بازرگانی بین‌المللی.
- زمانی فراهانی، مجتبی (۱۳۸۳)، اعتبارات استادی و مسائل بانکی، تهران: انتشارات ترمه.
- زمانی فراهانی، مجتبی (۱۳۸۸)، اعتبارات استادی بازرگانی، تهران: انتشارات ترمه.
- شیروی، عبدالحسین (۱۳۹۲)، حقوق تجارت بین‌الملل، تهران: انتشارات سمت.
- کالیر، گری (۱۳۹۳)، راهنمای جامع اعتبارات استادی، ترجمه امیرحسین و جهانگیر درویش‌ملا، تهران: اداره کل آموزش بانک سپه.
- Brindle, Michael (2004), *Law of Bank Payments*, Sweet and Maxwell, London.
- Byrne, J. E. (1995), "Critical Issues in the International and Domestic Harmonization of Letter of Credit Law and Practice", *Commercial Law Annual*.
- Cranston, Ross (2014), *Principle of Banking Law*, Oxford University Press, Oxford.
- Dalhuisen, J. H. (2004), *Dalhuisen on International Commercial: Financial and Trade law*, Hart Publishing, Oxford.
- Ferrero, Stefano (2013), "Some Consideration on Doctrine of Strict Compliance and The Autonomy Principle in Documentary Credit", *4 Business Jus*, 25.
- Goode, Roy (1995), *Commercial Law*, London/New York/Victoria and others.
- Graugaard Olsen, Morten (2010), "Banks in International Trade: Incomplete International Contract Enforcement and Reputation", *Job Market Paper*.
- Guo, Yu (2006), International Trade Law, Peking University Press, Peking
- Gutteridge, H. C. & Maurice Megrah (1984), *The Law of Banker's Commercial Credits*, London, Europa Publications Limited.
- Kouladis, Nicholas (2006), Principles of Law Relating to International Trade, Springer, USA.
- Kozolcky (1982), "The Emerging Law of Standby Letter of Credit and Bank Guarantees", *24 Ariz. L. Rev.*
- Krazovska, Daunte (2008), *Master Thesis: Impact of the Doctrine of Strict Compliance on a Letter of Credit Transaction*, University of Aarhus, Aarhus.
- Kuo Ellen, SL. (2002), "Fraud in Documentary Credit Transactions", *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 5, No. 3.
- Lahsasna, Ahcene (2000), *Implementation of the Islamic Letter of Credit in International Trade*, Islamic Science University of Malaysia, Malaysia.
- Lipton, Jacqueline D. (1998), "Documentary Credit Law and Practice in the Global Information Age", *Fordham International Law Journal*, Vol. 22, issue 5.
- Liu, Aie (2009), "Main Forms and Preventive Measures of Letter of Credit Soft Clauses", *Commercial Accounting*, Vol. 11, No. 21, P. 33.

- Mukundan, Potngal (2009), Trade Finance Frauds, Speech and Material in the 3rd Annual Conference on Letters of Credit, Organized by ICC Austria, Vienna, May 14.
- Niepmann, Friederike; Eisenlohr,& Tim Schmidt (2014) *International Trade, Risk and the Role of Bank*, Available in [http:apps.eui.eu](http://apps.eui.eu).
- Oelofse, A. N. (1997), the Law of Documentary Credit in Comparative Perspective, *Interlegal*, Pretoria.
- Raymond, Jack (1991), *Documentary Credit-the Law and Practice of Documentary Credit Including Standby Credits and Performance Bonds*, London/Dubbin/Edinburgh, Butterworth's.
- Rosmawani; Che; Hashim, Ahmad Azam, Othman, Akhtarzaite & Abdul Aziz (2012), "Principle of Strict Compliance in Letter of Credit: a Comparative Study from Legal and Sharia Perspective", 3rd ICBER.
- Schelin, Johan (2004), *Thesis: Letter of Credit and the Doctrine of Strict Compliance*, University of Uppsala, Uppsala.
- Tan, Xinghua (2005), "Discussion on Letter of Credit Fraud Type, Forms and Preventive Measures", *Journal of Dalian University*, Vol. 26, No. 5.
- Van Hoot, Hans (2002), the Law of International Trade, Sweet and Maxwell, London.
- Wu, Guoping (2005), "Letter of Credit Documentary Fraud and Relief of Bank's Responsibility of Payment and Questions", *Business Consultation*, Practice in Foreign Economic Relations and Trade, No. 5, P. 25.
- Xu, Donggen (2005), Study on Letter of Credit: Law and Practice, Peking University Press, Peking.
- Xu, Xin; Mao, Xuguang & Yu Gue. (2009), "Discussion on Letter of Credit Soft Clauses from a Letter of Credit Dispute Case", *Theory Research*, No. 5 (General No. 179), P. 127.
- Zhang, Yanan (2011), *Approaches to Resolving the International Documentary Letters of Credit Fraud Issue*, University of Eastern Finland, Finland.
- Zsuzsanna, Toth (2006), Documentary Credit in International Commercial Transaction with Special Focus on the Fraud Rule, PÁZMÁNY PÉTER Catholic University, Athens/Budapest.

